

© JAN VAN BAVEL

HET BELANG VAN CIJFERS EN DATA IN DE PLUIMVEEHOUDERIJ

Metten is weten en gissen is missen! Dit spreekwoord is zeker niet onbekend in de moderne intensieve pluimveehouderij, waar cijfers (economisch of zoötechnisch) enorm belangrijk zijn om afwijkingen zo snel mogelijk te ontdekken en hier meteen op te reageren. Maar welke soorten data kunnen er nu allemaal verzameld worden, op welke manier gebeurt dit het efficiëntst en wat is het nut van dataverzameling? We zetten het allemaal even op een rijtje. – *Tommy Van Limbergen, UGent*

Welke soorten data bestaan er in de pluimveehouderij?

Tijdens het productieproces is de klassieke hokkaart de meest eenvoudige manier om data te verzamelen per stal. Hierop worden op z'n minst dagelijks de voer- en wateropname en de sterfte (al dan niet met onderscheid tussen selectie en gestorven dieren) op ingevuld. Bij leghennen wordt ook het aantal eieren iedere dag genoteerd zodat het legpercentage kan worden berekend. Daarnaast is ook het gewicht een belangrijke parameter die men dagelijks kan volgen. De hokkaart toont meteen ook de normen waarbinnen deze parameters elke dag moeten liggen. De pluimveehouder kan op die manier meteen vaststellen of er afwijkingen zijn en kan indien nodig stappen ondernemen. Naast de gegevens die op de hokkaart verzameld worden zijn

..... Data kunnen helpen om de gezondheid op je bedrijf te monitoren.

er nog een aantal parameters met betrekking tot de ventilatie die continu gemeten worden in de stal. Deze parameters worden meestal niet neergeschreven, maar worden gecontroleerd door de ventilatiecomputer, waarbij een vooraf ingestelde curve wordt gevolgd en indien nodig automatisch wordt gecorrigeerd door bijvoorbeeld de ventilatie op te drijven bij een te hoge staltemperatuur. Daarnaast bestaan er een aantal zoötechnische parameters die een inzicht verwerpen in de prestatie van de dieren als het

productieproces is afgelopen. Bij braadkuikens wordt vaak gewerkt met gemiddeld gewicht, gemiddelde leeftijd, voerconversie (kg voer per kg levend gewicht), dagelijkse groei, sterftepercentage en de Europese productie-index (EPI). Bij leghennen wordt gewerkt met het piekpercentage leg en de leeftijd van de dieren waarop deze bereikt wordt, de legpersistentie, de lengte van de productieve periode, het aantal geproduceerde eieren (of eimassa in kg) per hen, de voerconversie (kg voer per kg ei). Als derde is er ook een directe feedback van de afnemers van de pluimveebedrijven, namelijk de slachthuizen en de eipakstations. De slachthuizen informeren hun leveranciers over de kwaliteit van het door hen geleverde product. Bij braadkuikens houdt dit op z'n minst het percentage dood aangeleverde dieren en het percentage

'afkeur' in. Het afkeurpercentage kan vervolgens nog in een aantal categorieën worden opgesplitst. Bepaalde slachthuizen geven daarnaast ook meer feedback, bijvoorbeeld over de uniformiteit van het koppel en voetzoollaesies. Bij leghennen geven de afnemers van de eieren feedback door de eieren in te delen in verschillende klassen op basis van schaalkwaliteit, grootte, conformatie en reinheid. Zowel bij braadkuikens als bij eieren hebben deze parameters directe economische gevolgen. Naast de eerder vermelde cijfers die direct gelinkt zijn aan het productieproces zijn er nog veel gegevens waarmee de pluimveehouder te maken krijgt. Er is onder meer een reeks gegevens die verband houdt met de diergezondheid op het bedrijf. Deze gegevens over behandelingen, vaccinaties, staalnames en diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding kunnen gebruikt worden om de huidige ronde te beoordelen, maar kunnen daarnaast ook belangrijk zijn voor de daarop volgende rondes en ten slotte moeten bepaalde van deze gegevens ook overeenkomstig de wet bewaard worden door de pluimveehouder.

Efficiënt verzamelen van gegevens

Zoals eerder werd aangegeven kan er op een pluimveebedrijf het één en ander verzameld worden aan gegevens. In veel gevallen worden deze gegevens bijgehouden in een kافت per productieronde en vervolgens gewoon geklasseerd. Dit houdt in dat als men bepaalde (her-) berekeningen van de ronde wil doen, of als er documenten moeten bovengedaald worden (bijvoorbeeld bij audits, controles of het vernieuwen van vergunningen), dit vaak gepaard gaat veel opzoekingswerk en mogelijk verloren documenten. Dit is steeds een tijdrovende operatie. Daarnaast worden ook niet alle gegevens bijgehouden, waardoor bepaalde informatie verloren geraakt. Er is vandaag een echte revolutie bezig op het vlak van data-opslag en verwerking in de intensieve veehouderij. Meer en meer worden deze zaken gedigitaliseerd en geautomatiseerd om de pluimveehouder optimaal te ondersteunen door deze administratieve last te verlichten. Een Belgisch voorbeeld hiervan is Pehestat. Dit bedrijf heeft door middel van de samenwerking met de Smart Farm Assistant (SFA) van Porphyrio een geïntegreerde totaaloplossing gecreëerd om de pluimveehouder te helpen bij data-opslag en verwerking. Via de software van SFA en Pehestat kan op een eenvoudige manier alle data vanuit

verschillende bronnen (stalcomputers, veterinaire gegevens, slachthuis, voederleveranciers ...) automatisch geüpload worden. Dit zorgt ervoor dat de pluimveehouder alles digitaal op één plek verzamelt. Doordat dit proces automatisch verloopt, bespaart dit de pluimveehouder heel wat tijd. Een bijkomend voordeel is dat alles online digitaal bewaard wordt, waarbij het beoogde document snel weer kan worden teruggevonden. Deze gegevens kunnen, als de pluimveehouder hier toestemming voor geeft, door adviseurs vanop afstand bekeken worden, waarbij veel sneller advies gegeven kan worden of waarbij bepaalde zaken van kortbij opgevolgd kunnen worden.

Het nut van datacollectie

Gezondheid monitoren. Dagelijkse sterfte, voer- en wateropname zijn belangrijke indicatoren voor de gezondheid van de kippen. Bij afwijkingen kan dit wijzen op het begin van ziekte en is vroegtijdig ingrijpen noodzakelijk om erger te voorkomen. Hoe meer stalgegevens de pluimveehouder verzamelt en van op afstand (bijvoorbeeld via de smartphone) kan opvolgen, hoe beter er op bepaalde afwijkingen kan geanticipeerd worden, waardoor er zo efficiënt mogelijk geproduceerd kan worden.

Optimaal rendement genereren. Industrieel pluimvee wordt steeds gehouden met een specifiek doel. Of het nu de productie van vlees, consumptie-eieren of broedeieren betreft of de opfokfase naar leggen of moederdier, het rendement van deze activiteit is van een heel aantal factoren afhankelijk. Het is van uitermate groot belang om als pluimveehouder op een gestandaardiseerde manier cijfers te verzamelen van je eigen pluimveebedrijf. Door rondes en stallen met elkaar te vergelijken en te vergelijken met collega's kunnen verbeterpunten gevonden worden. Hierbij is een goede kennis van het productieproces enorm belangrijk. Het verzamelen van gegevens is de basis om dit productieproces te evalueren en eventueel bij te sturen. Het is bijvoorbeeld aangetoond in recent onderzoek op 360 braadkuikenbedrijven in 7 Europese landen dat pluimveehouders die hun stalparameters goed opvolgen en vergelijken met vorige rondes een hogere Europese productie-index hebben.

Marktgericht produceren. De afnemers van de producten uit de pluimveebedrijven hebben een grote invloed op hoe we deze producten gaan produceren. Denk daarbij in eerste instantie aan de voorzieningen

die gemaakt moeten worden op vraag van de wetgever om de voedselveiligheid vanuit de primaire productie te garanderen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de maatregelen die werden opgenomen in het salmonella-actieplan of de wetgeving rond de wachttijden van antibiotica. Daarbovenop kunnen ook de retailorganisaties extra eisen stellen via lastenboeken waarbij men bijkomende garanties vraagt over de afgeleverde producten naar de consument toe. Wie zien dat deze lastenboeken de laatste jaren extra aandacht vestigen op het antibioticagebruik en het dierenwelzijn. Ook ontstaan er steeds meer marktconcepten waarmee supermarkten zich kunnen profileren. Bij de meeste van deze regels, of ze nu verplicht zijn door de wetgever of deel uitmaken van een lastenboek of een concept, is de pluimveehouder zelf verantwoordelijk voor de correcte uitvoering hiervan en moet hij de nodige bewijzen kunnen voorleggen op het moment van controle/certificatie. Een gedegen administratie is dus cruciaal geworden om zich als pluimveehouder een weg te kunnen banen doorheen al dit papierwerk. Een gedeelte van deze administratieve last kan vereenvoudigd worden door gegevens en analysesresultaten digitaal op te slaan. Ook het gebruik van speciaal hiertoe ontwikkelde software programma's kan de pluimveehouder ondersteunen bij het marktgericht produceren. Een dergelijk programma kan helpen bij het inspelen op bepaalde opportuniteiten in de markt, zeker als er reeds een reeks van relevante parameters wordt verzameld en op een eenvoudige manier kan getoond worden aan de afnemer.

Conclusie

Er kunnen heel wat gegevens verzameld worden op een pluimveebedrijf. Al deze gegevens kunnen een meerwaarde betekenen om het productieproces te optimaliseren en op deze manier ook extra rendement genereren. Het is belangrijk om als pluimveehouder mee te gaan in de technologische vooruitgang en gebruik te maken van de mogelijkheden die vandaag reeds bestaan om gegevens op een automatische manier digitaal te verzamelen en te verwerken. ■

[Tommy Van Limbergen is verbonden aan de vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.](#)